

Paschalna oś roku liturgicznego

Tuż po ogłoszeniu Konstytucji o liturgii Soboru Watykańskiego II *Sacrosanctum Concilium* ukazała się we Francji niewielka książka o misterium paschalnym w roku liturgicznym, której przekład niemiecki nosił tytuł: *Paschalny rok kościelny*¹. Na okładkach książek o roku liturgicznym często przedstawiony jest Baranek paschalny², zaś w treści tych książek na różne sposoby powraca myśl o misterium paschalnym.

Odnowiona po Soborze liturgia akcentuje szczególnie obecność misterium paschalnego Chrystusa, czyli tajemnicy Jego męki, śmierci i zmartwychwstania nie tylko w obrzędach sakramentów świętych, zwłaszcza chrztu i Eucharystii, ale w obchodach całego roku liturgicznego.

Przedstawimy tu najpierw, że prawda o misterium paschalnym jest centralną prawdą całego Pisma św. i liturgii, następnie co dokumenty Kościoła po Soborze Watykańskim II mówią o roku liturgicznym, a na koniec jak wygląda oś paschalna w obchodach liturgicznych w ciągu roku i jak ją uwypuklają teksty liturgiczne.

1. Misterium paschalne centralną prawdą całego Pisma św. i liturgii

Jeden z teologów zauważa, że misterium paschalne jest złotą nicią, która z luźnych kart Pisma Świętego czyni zwartą księgę. Misterium paschalne Chrystusa zostało zapowiedziane przez wydarzenia Starego Testamentu. Księga Wyjścia opisuje przejście anioła śmierci przez Egipt, wędrówkę Narodu Wybranego przez pustynię i jego przejście przez Morze Czerwone. Była to starotestamentalna pascha, którą Izraelici co roku wspominali obchodem świątecznym. Prorocy zapowiadali nowe wyjście, nową Paschę, zawarcie Nowego Przymierza Boga z ludźmi. Boży plan zbawienia przewidywał, że w dniach kiedy Żydzi obchodzili święta paschalne dokonała się nowa Pascha: Chrystus, Baranek paschalny umierał na krzyżu i zwyciężywszy śmierć wyszedł z grobu żywy. Zmartwychwstały Pan tłumaczył uczniom idącym do Emaus: „Czyż Mesjasz nie miał tego wycierpieć, aby wejść do swojej chwały? I zaczynając od Mojżesza poprzez wszystkich proroków wykladał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego” (Łk 24, 26-27). Przepowiadanie prawdy o Chrystusowym przejściu ze śmierci do życia znajduje się centrum nauczania apostołskiego, stanowi ono fundament wiary chrześcijan. Św. Paweł podkreśla: „Jeśli Chrystus nie zmar-

---

¹ H. Jenny, *Le mystere pascal dans l'anne chretienne*, Paris 1963; przekład niemiecki *Osterliches Kirchenjahr*, Freiburg i. Br. 1964.

² Por. A. Adam, *Das Kirchenjahr mitfeiern*, Freiburg i. B., 19??; J. W. Boguniowski, *Misterium paschalne w roku liturgicznym*, Kraków 1997;

tychwstał, daremne jest nasze nauczanie, próżna jest także nasza wiara” (1 Kor 15,24). Apostołowie dawali świadectwo o zmartwychwstaniu Chrystusa swoim nauczaniem i życiem. Kiedy im zakazywano nauczać stwierdzali: „My nie możemy nie mówić tego, co widzieliśmy i co słyszeliśmy” (Dz 4,20).

Przepowiadanie prawdy o misterium paschalnym Chrystusa trwa w Kościele przez wieki, a z nową mocą głosił je w naszych czasach Sobór Watykański II i Papież wprowadzający uchwały soborowe w życie. Konstytucja o Liturgii przypominała na nowo prawdę o misterium paschalnym obecnym w liturgii Kościoła. „Kościół nigdy nie zaprzestawał zbierać się na odprawienie misterium paschalnego, czytając to, co było o Nim we wszystkich Pismach (Łk 24,27), sprawując eucharystię, w której uobecnia się zwycięstwo i triumf Jego śmierci, i jednocześnie składając dzięki Bogu za niewysłowiony dar (2 Kor 9,15) w Chrystusie Jezusie, dla uwielbienia Jego chwały (Ef 1,12), przez moc Ducha Świętego” (KL 61). W szczególny sposób sakramentami paschalnymi są chrzest i Eucharystia. Chrzest jest zanurzeniem człowieka w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa (por. Rz 6,3-4). Eucharystia jest anamnezą i uobecnieniem misterium paschalnego. Prawdę tę wyrażamy w aklamacji po przeistoczeniu: „Głosimy śmierć Twoją, Panie Jezu, wyznajemy Twoje zmartwychwstanie...”. Dokument soborowy dotyczący Liturgii stwierdza także: „Każdego tygodnia Kościół obchodzi pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego w dniu, który nazwał Pańskim, a raz w roku czci je także razem z Jego błogosławioną Męką na Wielkanoc, w to swoje największe święto” (KL 102).

W czytaniach i modlitwach świętego triduum paschalnego przewija się myśl o Krzyżu i Zmartwychwstaniu. Od Wielkiego Czwartku wieczorem do Niedzieli Zmartwychwstania podkreślana jest myśl o jedności misterium paschalnego, ukazywane są także jego starotestamentalne zapowiedzi.

Prawdę o misterium paschalnym jako drodze przez krzyż do chwały podkreśla od wieków sztuka chrześcijańska. We wnętrzach kościołów spotyka się postać Baranka paschalnego, rzeźbione i malowane krzyże ukazujące Chrystusa zwycięskiego, figury i obrazy Zmartwychwstałego Pana. Wiele dzieł sztuki ukazujących paschalne misterium znajduje się w muzeach i galeriach sztuki. Niejeden malarz czy rzeźbiarz przedstawił misterium paschalne w sposób oryginalny. Interesujące jest czasem połączenie Krzyża ze Zmartwychwstałym. Jeden z artystów rzeźbiarzy umieścił postać zmartwychwstałego Chrystusa na tle krzyża w ten sposób, że Chrystus Pan podniesioną prawicą rozdziela poprzeczną belkę krzyża, która kształtem swym przypomina chorągiewkę. Piękne to połączenie prawdy o Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym. Misterium paschalne opiewali w swych utworach także muzycy.

Misterium paschalnym żyli od pierwszych wieków chrześcijanie. Święci wszystkich epok historii Kościoła byli świadomi tego, że swoim życiem wyrażają prawdę o tym, iż przez krzyż wiedzie droga do zmartwychwstania. Szczególną więź z Chrystusem ukrzyżowanym i zmartwychwstałym przeżywali męczennicy. Zdawali sobie oni sprawę z tego, że tak jak Chrystus trzeba wiele wycierpieć, aby wejść do Jego chwały. Męczeńska śmierć zawsze była widziana jako szczególny udział w misterium paschalnym Chrystusa. Także życie będące daniem świadectwa o Chrystusie widzia-

no jako przechodzenie z życia w grzechu do życia w łasce Bożej, jako stałe umieranie dla siebie, by żyć dla Boga i Jego sprawy, jako stałą aktualizację przyjętego chrztu.

Pamięć o misterium paschalnym Chrystusa zawsze dodawała ludziom cierpiącym siły do znoszenia własnych krzyży. Czasem ludzie cierpiący i pracujący wśród nich dają wyraz życia prawdą o misterium paschalnym przez wzajemne pozdrawianie się słowami: „Przez krzyż do nieba”. Tak czynią między innymi Siostry w Laskach pod Warszawą. Przeżywanie misterium paschalnego na ziemi jest drogą wiodącą do Paschy wieczystej. Codzienne zmaganie się z trudnościami, codzienne zwycięstwa odnoszone nad złem w nas i w otaczającym nas świecie, codzienne łączenie naszego krzyża z Krzyżem Chrystusa ma wymiar paschalny. „Chrystus umierając zwyciężył śmierć, a zmartwychwstając przywrócił nam życie”. Blask Jego Zmartwychwstania pozwala nam żyć nadzieją zmartwychwstania wraz z Nim do życia w chwale. Jego Krzyż jest zawsze drogą do chwały.

2. Teksty wskazujące na oś paschalną w dokumentach Kościoła o roku liturgicznym po Soborze Watykańskim II

Zwróćmy uwagę na pięć dokumentów: Konstytucję o liturgii Soboru Watykańskiego II *Sacrosanctum Concilium*, Pismo apostolskie papieża Pawła VI *Misterii paschalis* o roku liturgicznym, List okólny Kongregacji o przygotowaniu i obchodzie świąt paschalnych, List apostolski papieża Jana Pawła II *Vicesimus quintus annus* i wydane przed kilkunastu dniami *Martyrologium Romanum*.

2.1. Konstytucja o liturgii Soboru Watykańskiego II *Sacrosanctum Concilium*

Rozdział o roku liturgicznym pierwszego dokumentu Soboru Watykańskiego uwypukla paschalną oś w słowach: „Święta Matka Kościół uważa za swój obowiązek obchodzić w czcigodnym wspomnieniu zbawcze dzieło swego boskiego Oblubieńca przez cały rok w ustalonych dniach. Każdego tygodnia Kościół obchodzi pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego w dniu, który nazywał Pańskim, a raz do roku czci je także razem z Jego błogosławioną Męką na Wielkanoc, w to swoje największe święto. Z biegiem roku Kościół odsłania całe misterium Chrystusa, począwszy od Wcielenia i Narodzenia aż do Wniebowstąpienia, do dnia Zesłania Ducha Świętego oraz oczekiwania błogosławionej nadziei i przyjścia Pańskiego. W ten sposób obchodząc misteria Odkupienia, Kościół otwiera bogactwa zbawczych czynów i zasług swojego Pana, tak że one uobecniają się niejako w każdym czasie, aby wierni zetknęli się z nimi i dostąpili łaski zbawienia” (KL 102).

2.2. Pismo apostolskie papieża Pawła VI *Misterii paschalis* o roku liturgicznym

Ojciec św. Paweł VI w piśmie *Misterii paschalis* wydanym 14 lutego 1969 r. w związku ze zmianami w roku liturgicznym zaraz na początku tego dokumentu pisze: „Sobór Watykański II jasno nas poucza, że obchód misterium paschalnego i jego rozwinięcie w ciągu dni, tygodni i całego roku stanowi istotę kultu chrześcijańskiego. Przy odnowie roku liturgicznego, której normy podał sam Sobór, należało zatem ja-

śniej uwidocznic to misterium w uporządkowaniu okresów roku liturgicznego, dni ku czci świętych i przy reformie Kalendarza rzymskiego”³.

Trochę dalej zaś czytamy: „Uważamy że przeżywaniu misterium Chrystusa nie sprzeciwia się to, że jasnym światłem błyszczą: święta Najśw. Maryi Panny, która nierozzerwalnym węzłem jest związana ze zbawczym dziełem swojego Syna, i wspomnienia świętych, w których słusznie czcimy narodziny dla nieba naszych panów Męczenników i Zwycięzców. Albowiem uroczystości świętych głoszą cuda Chrystusa w Jego sługach, a wiernym podają odpowiednie przykłady do naśladowania. Kościół był zawsze mocno przeświadczony, że w uroczystości świętych głosi i odnawia paschalne misterium Chrystusa”⁴.

2.3. List okólny Kongregacji o przygotowaniu i obchodzie świąt paschalnych

Wydany w 1988 r. list podkreśla przede wszystkim aspekt paschalny okresu związanego z Wielkanocą. „Podobnie jak tydzień bierze swój początek i osiąga szczyt w obchodzeniu dnia Pańskiego, który zawsze ma charakter paschalny, tak szczyt całego roku liturgicznego jaśnieje w świętym paschalnym Triduum Męki i Zmartwychwstania Pańskiego, do którego przygotowujemy się w okresie Wielkiego Postu i które przedłużamy w radości w ciągu pięćdziesięciu dni” (n. 2)⁵.

2.4. List apostolski papieża Jana Pawła II *Vicesimus quintus annus*

Na 25-lecie ogłoszenia Konstytucji o Liturgii Ojciec św. Jan Paweł II ogłosił List apostolski *Vicesimus quintus annus*. Pisze w nim m. in. o uobecnianiu tajemnicy paschalnej i zaznacza: „pasterze powinni z całą wytrwałością przygotowywać wiernych do sprawowania w każdą niedzielę przedziwnego dzieła, którego Chrystus dokonał w Tajemnicy swojej Paschy tak, aby oni z kolei mogli głosić je światu. Dla wszystkich - pasterzy i wiernych - noc paschalna powinna odzyskać swoją niepowtarzalną wagę w roku liturgicznym, do tego stopnia, by się rzeczywiście stała świętem wszystkich świąt. Ponieważ śmierć Chrystusa na krzyżu i Jego zmartwychwstanie stanowią treść codziennego życia Kościoła i zapowiedź wiecznej Paschy, pierwszym zadaniem Liturgii jest niestrudzone wprowadzanie nas na otwartą przez Chrystusa paschalną drogę, na której człowiek godzi się umrzeć, aby mieć życie wieczne.” (n. 6).

2.5. Martyrologium Romanum

Na początku października 2001 r. ukazało się drukiem łacińskie wydanie Martyrologium Romanum⁶. Dekret Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z dnia 29 czerwca 2001 ogłaszający tę księgę liturgiczną zaczyna się od słów: „Victoriam paschalem Christi in Sanctis suis utriusque Testamenti inde a priscis temporibus celebravit Ecclesia, fidelium consortium in communionem mystici corporis eiusdem

³ *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 1986, s. [64].

⁴ Tamże, s. [65].

⁵ Kongregacja Kultu Bożego. List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych, „Wiadomości Diecezjalne” 57 (1989) 2.

⁶ Por. *Martyrologium Rzymskie. Odnowiona stara księga*, „Gość Niedzielny” 78 (2001) nr 45, s. 10.

Domini Iesu Christi Salvatoris nostri laete confitens – Zwycięstwo paschalne Chrystusa w swoich świętych obu testamentów Kościoł celebrował od początku swych dziejów wyznając radośnie uczestnictwo wiernych we wspólnocie ciała mistycznego tegoż Pana Jezusa Chrystusa Zbawiciela naszego”.

Wprowadzenie teologiczno-pastoralne zaznacza, że dzień przejścia Świętego z tego życia do wiecznej radości jaśnieje życiem Chrystusa, mianowicie Jego paschalnym misterium, i słusznie nazywa się i jest jego „dies natalis” - dniem narodzin (n. 12).

3. Paschalna oś w obchodach liturgicznych w ciągu roku

Po ogólnych uwagach na temat paschalnej osi w obchodach roku liturgicznego, przedstawimy teksty liturgiczne, które wskazują na paschalną oś roku liturgicznego.

3.1. Uwagi ogólne o osi paschalnej

Wszystko w Kościele dokonuje się w blaskach Paschy. Rok liturgiczny ma swą paschalną oś.

M. Kunzler w podręczniku *Liturgia Kościoła* zauważa, że „Rok liturgiczny ma dwa «wzniesienia»: wielkanocne i bożonarodzeniowe, z dwoma dniami zasadniczymi, wokół których kształtują się te wzniesienia: Wielkanoc i Boże Narodzenie. «Za tymi dwoma dniami stoi ta sama myśl zasadnicza: wywyższenie Pana»⁷. Przytacza przy tym zdanie R. Bergera, że te dwa wzniesienia Roku liturgicznego mają typowy dla każdego z nich sens: „Jest zrozumiałe samo przez się, że w Boże Narodzenie jawi się nam przede wszystkim fakt narodzin Chrystusa, a w Wielkanoc - Zmartwychwstanie Pana, z tym że tego *przede wszystkim* nie da się żadną miarą zmienić na *tylko*. Rok kościelny w swej zasadniczej strukturze jest bowiem ciągłym świętowaniem pojawiania się wywyższonego Pana Jego wspólnocie”⁸. Autor snuje dalej refleksje: „Potwierdza to fakt, że święta i okresy świąteczne narastały stopniowo, a ich ostatecznym centrum było i jest zawsze tygodniowe obchodzenie wydarzenia Chrystusa we wszystkich jego aspektach i w całym jego, tak bogatym, wycieniowaniu – - w świętowaniu niedzieli jako Paschy tygodnia, tak że J. A. Jungmann nie zawahał nazwać Wielkanocy «wyakcentowaną tylko niedzielą»⁹.

Normy dotyczące roku liturgicznego i kalendarza zaznaczają, że centralnym obchodem liturgicznym jest święte triduum paschalne. Te same normy w n. 22 mówią: „Pięćdziesiąt dni od Niedzieli Zmartwychwstania do Niedzieli Zesłania Ducha Świętego obchodzi się z wielką radością jako jeden dzień świąteczny, co więcej, jako «wielką niedzielę»”.

„Okres Wielkiego Postu służy przygotowaniu do obchodu Paschy. Liturgia wielkopostna przygotowuje katechumenów do obchodu paschalnego misterium przez różne stopnie wtajemniczenia chrześcijańskiego, a wiernych przez wspomnienie przyjętego chrztu i pełnienie pokuty” (Normy n. 27).

⁷ M. Kunzler, *Liturgia Kościoła* (AMATECA Podręczniki teologii katolickiej t. 10), Poznań 1999, s. 635.

⁸ M. Kunzler, dz. cyt., s. 635.

⁹ R. Berger, *Ostern und Weihnachten. Zum Grundgefüge des Kirchenjahres*, AL 8 (1963) 19.

M. Kunzler omawiając okres Bożego Narodzenia zaznacza powołując się na Bergera: „Uhistorycznienie Bożego Narodzenia jako święta narodzin Pana jest - «podobnie jak to miało miejsce przy poszczególnych dniach okresu wielkanocnego - wynikiem późniejszego rozwoju; w swym rdzeniu i w swym rodowodzie okres Bożego Narodzenia był świętowaniem tego samego, w swej istocie, podstawowego wydarzenia zbawczego, co Wielkanoc»”¹⁰. Św. Leon Wielki, papież w jednej z homilii na Boże Narodzenie wskazywał na związek tego święta z Wielkanocą w słowach: „Choć waz z dokonaną Męką i triumfem Zmartwychwstania minęło przyjęte dla nas uniżenie, dzisiejsza jednak uroczystość odnawia święte wcielenie Jezusa z Matki-Dziewicy. Kiedy czcimy narodzenie Zbawiciela, obchodzimy początek naszego życia własnego. Z narodzenia bowiem Chrystusa powstaje ród chrześcijan (...) Wszyscy jednak wierni – jacy żyli, żyją i żyć będą – jak z Chrystusem w jego męce ukrzyżowani, w zmartwychwstaniu wskrzeszeni, we wniebowstąpieniu na prawicy Ojca umieszczeni, tak też z Nim wespół w tych narodzinach zrodzeni zostają”¹¹.

Ukształtowanie okresu Bożego Narodzenia wskazuje na paralele z okresem wielkanocnym. Także tu jest czas przygotowania. Normy dotyczące roku liturgicznego i kalendarza wskazują na to, że „Okres Adwentu ma podwójny charakter. Jest okresem przygotowania do uroczystości Narodzenia Pańskiego, przez którą wspominamy pierwsze przyjście Syna Bożego do ludzi. Równocześnie jest okresem, w którym przez wspomnienie pierwszego przyjścia Chrystusa kieruje się dusze ku oczekiwaniu Jego powtórnego przyjścia na końcu czasów. Z obu tych względów Adwent jest okresem pobożnego i radosnego oczekiwania” (n. 39).

Paschalna oś ukazuje się również w obchodzie świąt Pańskich w ciągu roku, które są jakby echem triduum paschalnego. Chodzi o uroczystość Ciała i Krwi Chrystusa, Najśw. Serca Pana Jezusa i Podwyższenia Krzyża św.

3.2. Teksty liturgiczne o paschalnej osi roku liturgicznego

Teksty takie znajdujemy w ciągu całego roku liturgicznego. Najwięcej jest ich w Okresie Wielkiego Postu i Okresie Wielkanocnym.

W kolekcie czwartku po III niedzieli Wielkiego Postu Kościół prosi: Pokornie błagamy Cię, wszechmogący Boże, udziel nam swojej łaski, abyśmy tym gorliwiej przygotowywali się do obchodzenia paschalnego misterium, im bliżej jest święto naszego odkupienia.

W kolekcie soboty tego samego tygodnia znajdujemy słowa: Obchodząc z radością doroczne przygotowanie do Wielkanocy, prosimy Cię, Boże, abyśmy coraz głębiej przeżywali misteria paschalne i radowali się pełnią ich owoców.

W kolekcie wtorku po IV niedzieli Wielkiego Postu myśl o misterium paschalnym wyrażona jest w słowach: Miłosierny Boże, niech okres pokuty i modlitwy przygotowuje serca Twoich wiernych, aby mogli godnie przeżyć misterium paschalne i przekazać światu radosną nowinę o zbawieniu.

¹⁰ M. Kunzler, dz. cyt., s. 664.

¹¹ Mowa 26,2, w; Św. Leon Wielki, Mowy (Pisma Ojców Kościoła XXIV), Poznań 1958, s. 102.

W przytoczonych tekstach modlitwa Kościoła prosi o gorliwsze przygotowanie, coraz głębsze i godne przeżywanie misterium paschalnego.

Modlitwa nad darami piątku po IV niedzieli Wielkiego Postu brzmi: Wszechmogący Boże, niech ta święta Ofiara uwolni nas swoją potężną mocą od grzechów i sprawi, abyśmy w większej czystości obchodzili misterium paschalne, które jest jej źródłem.

Kolekta Niedzieli Palmowej czyli Męki Pańskiej w takich słowach wyraża interesującą nas prawdę: Wszechmogący, wieczny Boże, aby dać ludziom przykład pokory do naśladowania, sprawiłeś, że nasz Zbawiciel przyjął ciało i poniósł śmierć na krzyżu, daj nam pojąć naukę płynącą z Jego męki i zasłużyć na udział w Jego zmartwychwstaniu.

Modlitwa po Komunii Wielkiego Piątku Męki Pańskiej wyraźnie wskazuje na paschalną oś w słowach: Wszechmogący, wieczny Boże, Ty nam dałeś nowe życie przez błogosławioną śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, zachowaj w nas dzieło swojego miłosierdzia i spraw, abyśmy przez udział w tym misterium żyli zawsze dla Ciebie.

Myśl o paschalnej osi roku liturgicznego obecna jest także w tekstach Liturgii Godzin. Przypomnijmy tylko jedno wezwanie próśb Jutrznii piątku po Popielcu:

„Panie, Ty udałeś się do Jerozolimy, aby podjąć mękę i wejść do chwały,
- doprowadź swój Kościół do wiekuistej Paschy”.

W środę w oktawie Wielkanocy w modlitwie po Komunii zawarta jest prośba, by udział w paschalnym misterium Syna Bożego oczyścił nas z pozostałości dawnej winy i przemienił w nowe stworzenie, natomiast kolekta piątku w oktawie Wielkanocy przypomina, że Pan Bóg przez misterium paschalne pojednał ludzkość ze sobą i zawarł z nią nowe przymierze oraz prosi, aby nasze uczynki zgadzały się z wyznawaną przez nas wiarą.

W kolekcie środy po II niedzieli wielkanocnej jest przypomniane, że Pan Bóg co roku pozwala nam przeżywać misterium paschalne, dzięki któremu człowiek odzyskał utraconą godność i nadzieję zmartwychwstania. Jest w tej kolekcie prośba, „abyśmy przez wytrwałą miłość osiągnęli to, co z wiarą wspominamy”.

Misterium paschalne nie tylko wspominamy, nie tylko uobecwiamy, ale winno ono kształtować i przemieniać nasze życie. Prawdę tę wyraża kolekta VI niedzieli wielkanocnej: Wszechmogący Boże, spraw, abyśmy w tych radosnych dniach gorliwie oddawali cześć Chrystusowi zmartwychwstałemu, niech misterium paschalne, które wspominamy, przemienia nasze życie.

Kolekta wieczornej mszy wigilijnej Zesłania Ducha Świętego podkreśla, że z woli Bożej obchód świąt paschalnych obejmuje okres Pięćdziesiątnicy, ale pamięć o misterium paschalnym obecna jest w ciągu całego roku.

W IV niedzielę Adwentu kolekta przypomina: Wszechmogący Boże, przez zwiastowanie anielskie poznaliśmy wcielenie Chrystusa, Twój Syna, prosimy Cię, wlej w nasze serca swoją łaskę, abyśmy przez Jego mękę i krzyż zostali doprowadzeni do chwały zmartwychwstania.

W okresie zwykłym znajdujemy w Liturgii Godzin teksty wskazujące na paschalną oś roku liturgicznego. M. in mowa jest o tym w modlitwie Jutrznii soboty I tygo-

dnia: Panie, nasz Boże, niech nasze serca oświeca blask zmartwychwstania, abyśmy wolni od ciemności grzechu śmiertelnego doszli do wiekuistej radości.

Wprowadzenie do próśb Jutrzni wtorku drugiego tygodnia stwierdza, że Zbawiciel oświecił świat swoim zmartwychwstaniem.

Konstytucja o liturgii przypomina, że w uroczystości ku czci Świętych „Kościoł głosi misterium paschalne w Świętych, którzy współcierpieli i zostali współuwielbieni z Chrystusem, przedstawia wiernym ich przykłady, pociągające wszystkich przez Chrystusa do Ojca, a przez ich zasługi wyjednywa dobrodziejstwa Boże” (KL 104). W święto Apostołów Filipa i Jakuba Kościół prosi Boga w kolekcie za ich wstawienictwem: „daj nam udział w męce i zmartwychwstaniu Twojego Syna, abyśmy mogli oglądać Twoją chwałę”.

Prawda o Krzyżu i zmartwychwstaniu obecna jest w modlitwie po Komunii święta Podwyższenia Krzyża św.: „Posileni na świętej Uczcie, błagamy Cię, Panie Jezu Chryste, abys doprowadził do chwały zmartwychwstania Twoich wiernych, których obdarzyłeś nowym życiem przez Ofiarę złożoną na drzewie krzyża”.

Kolekta drugiej mszy Dnia Zadusznego zawiera stwierdzenie, że Syn Boży „nas odkupił przez swoją śmierć i zmartwychwstanie” i prosi o zmiłowanie „nad wszystkimi wiernymi zmarłymi, którzy wyznawali wiarę w nasze zmartwychwstanie, i daj im udział w radości życia wiecznego”.

W inny sposób prawdę o misterium paschalnym wyraża modlitwa po Komunii tej samej Mszy św.: „Panie, nasz Boże, przyjęliśmy Sakrament Twojego syna, który za nas umarł i zmartwychwstał w chwale, pokornie Cię błagamy, aby wszyscy wierni zmarli oczyszczeni przez Paschalną Ofiarę, mogli uczestniczyć w chwale przyszłego zmartwychwstania”.

Można przytoczyć jeszcze inne modlitwy. Warto śledzić teksty liturgiczne i odkrywać w nich prawdę o centralnej roli misterium paschalnego. Przede wszystkim mamy się starać o to, aby Chrystus był centrum naszego życia, a Jego misterium paschalne ukazywane na kanwie roku liturgicznego było podstawą duchowości paschalnej.

Pragnę zakończyć osobistą refleksją. Uczono mnie o ważności misterium paschalnego, wiele o nim czytałem. W dniu moich prymicji wypisano nad bramą kościoła parafialnego słowa: „Per crucem ad lucem – przez Krzyż do światła”. Jako kapłan wiele na ten temat czytałem, mówiłem i pisałem. Np. pisałem na łamach czasopisma „Gość Niedzielny” refleksje zatytułowane „Przez krzyż do chwały” i „Misterium paschalne dzisiaj”. Po zamianowaniu mnie biskupem wybrałem jako zawołanie biskupie słowa „Per crucem ad lucem – przez Krzyż do światła” wyrażające prawdę o centralnej roli misterium paschalnego. W moim herbie biskupim jest krzyż, a na jego pionowej belce paschał. Siebie i innych zachęcam, by to, co stanowi oś roku liturgicznego, uczynili osią całego życia duchowego.